

Utbildningsnivå i AKU

AKU har tidigare informerat om att det under våren 2025 uppmärksammades kvalitetsbrister avseende variabeln utbildningsnivå. Skattningarna i AKU skiljer i högre grad än tidigare från uppgifterna i utbildningsregistret (UREG). Eftersom det finns en skillnad på befolkningsnivå slår det igenom på AKU:s skattningar. AKU överskattar eftergymnasialt utbildade och underskattar gymnasialt utbildade medan förgymnasialt utbildade i stort är likvärdiga i AKU och UREG. Skillnaden för eftergymnasialt respektive gymnasialt utbildade har ökat över en längre tid i takt med att bortfallet i undersökningen har ökat och har också påverkats av att eftergymnasialt utbildade är mer svarsbenägna än de två andra grupperna. För att få en uppfattning om storleken på de snedvridande effekterna (bortfallsbias) har registeruppgifter från UREG använts för att ta fram skattningar baserade på urvals- respektive svarsmängden. Här framgår att bortfallsbiasen varit relativt stabil fram till 2010 för att därefter öka över tid för samtliga utbildningsnivåer.

I syfte att få mer kunskap om bakomliggande orsaker till de ökande differenserna mellan AKU och UREG för vissa utbildningsgrupper samt eventuell effekt på övriga skattningar i AKU har olika analyser genomförts sedan våren 2025. Vi har bland annat tittat på vad det skulle innebära att införa utbildningsnivå som hjälpinformation i AKU:s skattningsförfarande. Resultat från dessa analyser visar att den skattade osäkerheten ökar för AKU:s centrala variabler. Det går även att se att punktskattningar i centrala redovisningsgrupper, såsom ålder och kön, som ingår i dessa analyser inte påverkas av kvalitetsbristen, utan kvalitetsbristen är begränsad till redovisning efter utbildningsnivå. Däremot ser vi en förbättrad precision vid redovisning efter utbildningsnivå om utbildningsnivå används som hjälpinformation. Den försämrade precisionen som observeras i AKU:s centrala skattningar gör att vi inte kan införa utbildningsnivå i hjälpinformationen nu, fler analyser måste genomföras innan ett sådant beslut kan tas.

Hur AKU:s skattningar påverkas beror på vilken information som ingår som hjälpinformation i AKU:s skattningsförfarande. Det går därför inte i detta läge att ange några exakta siffror eftersom analysarbete kvarstår innan beslut kan fattas om ändringar avseende AKU:s hjälpinformation. För en testad version av utökad hjälpinformation där utbildningsnivå ingår anges nedan ungefärliga siffror för

effekten vid redovisning efter utbildningsnivå. Differenserna anges i tusental och i parentes framgår motsvarande differens i procent. Observera att dessa resultat inte är slutliga eftersom det inte är beslutat hur hjälpinformationen ska se ut.

Sysselsatta respektive arbetslösa i åldern 15–74 år efter utbildningsnivå samt nuvarande respektive testad hjälpinformation och differens dem emellan, genomsnitt perioden 2024M01–2025M07. Tusental (1 000-tal) och procent (%).

Utbildnings-nivå	Sysselsatta			Arbetslösa		
	Testad	Nuvarande	Differens	Testad	Nuvarande	Differens
Förgymnasial	588	386	202 (53,1%)	182	146	36 (25,6%)
Gymnasial	2 143	1 837	306 (16,7%)	148	149	-1 (-0,6%)
Eftergymnasial	2 425	2 973	-548 (-18,4%)	134	174	-40 (-22,9%)
Totalt	5 224	5 248	-24 (-0,5%)	496	498	-2 (-0,4%)

Det finns även en skillnad i antalet som saknar uppgift om utbildningsnivå. För de urvalspersoner där utbildningsnivå saknas ställs frågor om utbildningsnivå vid intervju tillfället i AKU. Detta medför att antalet som saknar uppgift om utbildningsnivå i AKU är ca 180 000 lägre än i UREG.

Vi kommer inom snar framtid att se över publiceringen av AKU:s tabeller som redovisas efter utbildningsnivå. Idag finns det texter om hur siffrorna kan användas. Från och med kvartal 1 2026 kommer antalssiffror att prickas i tabellerna. Vi behöver också se över hur långt tillbaka i tiden vi behöver pricka antalssiffrorna eftersom problemet har ökat med tiden. Däremot påverkas inte relativa tal i samma utsträckning, exempelvis sysselsättningsgraden efter utbildningsnivå, då både antalet sysselsatta och befolkningen påverkas av över- eller underskattningen i liknande omfattning, så dessa kommer att finnas kvar. Även förändringsskattningar efter utbildningsnivå, till exempel förändringen i antalet sysselsatta mellan första kvartalet 2025 och första kvartalet 2024, är mindre påverkad.

Frågan om att eventuellt införa utbildningsnivå som hjälpinformation kommer att utredas vidare i samband med att en större översyn av AKU:s hjälpinformation genomförs under 2026. I det arbetet kommer vi även att undersöka om andra variabler kan vara aktuella som ny hjälpinformation samt se över de variabler som

idag ingår. Utgångspunkten i detta arbete är kvaliteten för centrala skattningar och redovisningsgrupper där även AKU:s publicering i stort beaktas. Parallellt med detta arbete kommer det även att bedrivas ett arbete med att se över AKU:s urvalsdesign. Arbetet med urvalsdesignen kommer att fokusera på att allokera urvalsstorlek till grupper med lägre precision, exempelvis arbetslösa.